

בס"ד. יודי שבט, ה'תשל"ה
(הנחה בלתי מוגה)

באתי לגני אחוזי כלה, ומביא בעל ההילולא בהמשך יום ההילולא:
מ"ש במד"ר במקומו, לגני לגוני, למקום שהי עיקרי בחתלה,
דעיקר שכינה בתחנותי היתה, כפי שהי קודם החטא שעיקר שכינה
היתה למטה, וכפרט בנן עזרן. וע"י החטאים דשבעת הדורות, החל מחטא
עזר"ד, פלגן את השכינה מלמטה למעלה, עד לרקיע השביעי, ואח"כ באו
שבעה צדיקים, עד משה רבינו שהוא השביעי, וכל השביעין חביבין.
והורידו את השכינה מרקיע השביעי לרקיע הששי, עד למטה בארץ. וכל
אלמטה בארץ גופא הרי זה במיוחד בהמשכן, עליו נאמר ועשו לי מקדש
ושכנתי בתוכם. והיינו, שבעולם גופא, שענינו להיות דירה לו ית'
בתחנותי, ישנו ענין של דירה בתוך דירה זו גופא, שזהו"ע ועשו לי
מקדש ושכנתי בהוכם. והנה, המשכן נעשה מצוי שטים, שמהם נעשו
כתלי המשכן שהקיפו את המשכן מכל צדדיו, שמוזה מוכן, שזהו ענינו
העיקרי של המשכן, וכיון שהכתוב מדייק (לא רק ציטט סתם, אלא) עצי
שטים, מוכן, שאם פרט זה הוא עיקרי בענין ושכנתי בתוכם, והענין כזה,
דכיון שענין ועשו לי מקדש שהי לאחרי שבעת החטאים, הוא ענין
התשובה והתיקון, הרי זה צ"ל בדרך מדה מדה, וכיון שבענין
החטא אמרו ד"ל¹⁰ אין אדם עובר עבירה אלא אי"כ נכנס בו רוח שטות.
הנה גם התקון על זה צ"ל ע"י שטות דקדושה (שזהו"ע עצי שטים).
מלשון שטות, שעל ידו מבטלים ומנצחים את השטות דלעז"ר (ע"כ חוכן
כללות הפרקים שלפני פרק חמישי במאמר הראשון של ההמשך).

ב) ומכאן בפרק החמישי ענין שטות דקדושה, שהיא "המי למעלה מן
הדעת". והיינו, ששטות הוא ההטי' מהדיעה והחכמה."

- (1) מאמר זה מיוסד בעיקרו על פרק (5) ויק"ר פכ"ט, יא.
- החמישי מדי"ז באותי לגני הישי"ת.
- (2) שה"ש ה, א.
- (3) ד"ר"ז באותי לגני הישי"ת.
- (4) שהש"ר ערה"פ.
- (5) סנהדרין כ"ג, א.
- (6) תרומה כ"ג, טו.
- (7) ראה תרומה בתוקותי ג. נשא טז. כ"ד.
- (8) תרומה כ"ג, טו.
- (9) סנהדרין כ"ג, א.
- (10) סנהדרין כ"ג, א.
- (11) פרק ג.

סדר"ט באותי לגני ד"א ע"י וי. וש"י.

באתי לגני

שאין זה ע"פ טעם דעת, ושטות דקדושה היא למעלה מטעם דעת.
למעלה ממדידה והגבלה. ומביא בהמשך המאמר, בנוגע לכללות הנהגת
האדם, שזהו מ"ש בתהלים מזמור ע"ג, "ואני בער ולא אדע בהמות
הייתי עמך ואני תמיד עמך וגו', כלומר, שבהו שאני בער ובהמות אני
תמיד עמך, דככרי להגיע לעצמותו ית' הוא ע"י ביטול הרצון שלמעלה
מטעם דעת, ולכן נק' בחינה ומדידה זו כשם שטות". והענין בזה, דהנה,
חכלית עבודת האדם היא להיות עמך, דקאי על אוא"ס, הקידוב עד רוא
בנוגע לענין הקרבות שראו דקורבא הו"ע העלי' הקידוב עד רוא
דא"ס, וכיון שא"ס הוא למעלה מכל מדידה והגבלה, אי"כ, יכול
להיות ראוי תמיד עמך. הנה על זה מקדים בכתוב: ואני בער ולא אדע גו',
שכרי להיות תמיד עמך, הרי זה ע"י שהוא בכחי, בער, שזהו היפך ענין
הטרי"ד, למעלה מטרי"ד, שזהו"ע שטות דקדושה.

והנה. הענין דאני בער ולא אדע גו' שע"י אני תמיד עמך, הוא בנוגע

לכללות הנהגת האדם (כנ"ל). ומוזה מוכן, שענין זה צריך
להתבטא בעיקר בעבודתה, שעל ידה באים כל מעשי האדם לתכלית
שלימותו, שזוהי"ע עבודת התפלה, שהיא סולם מוצב ארצה וראשו מגיע
השמימה, שעל ידה עולים כל המחשבות והדבורים והמעשים של
האדם מלמטה למעלה עד שמגיע השמימה. והיינו, שעבודת התפלה
ענינה ואני תמיד עמך, שזהו ציווי הש"י שיהי הרי לגדי תמיד¹⁶.

* ועד"נ שכרי להיות אני תמיד עמך צ"ל ההקדמה דאני בער ולא אדע גו'.
ועפ"י תומתן גם השייכות להמשך המזמור¹⁷, מי לי בשמים ועמך לא
חפצתי בארץ, כידוע מ"ש אדמ"ר הצי"צ בשורש מצות התפלה¹⁸ שכך
הי' נשמע הלשון מרכיבו הוקן דבדיקותו, מי לי בשמים ועמך לא חפצתי
בארץ, איך וויל זע נאך ניסט, איך וויל ניט דאיינ ג"ע אין וויל ניט דאיינ
ערה"כ כו', איך וויל מער ניט אָז דיר אליין, ומוזה שהצ"צ מדייק שענין
זה הי' בעת דביקותו (ואהבתו) של רבינו הוקן, ומה גם שמביא זאת
בהמשך לביאורים בפרטי הדרגות באהבת ה', מוכן, שהענין דעמך לא

- (12) פסוק כב. הקאפיטל תהלים דשנה זו (16) רצא כח, יב. זהו ח"א רסו, ב. ד"ג
- ראה סדר"ט י"א ניסן ח"א ע"י וואלך.
- (13) תניא שטי"ט (כד, א).
- (14) פרק ב. וראה גם ד"ה טעמה חשי"ט
- (סדר"ט חשי"ט ע' 27) ובהערה שם.
- (15) ראה זהו ח"ב לט"א, ח"ג כו, ב. —
- ביהדים זמ"י יח כסלו.

הוכח בהמשך פרק יח.

חפצתי הוא תכלית השלימות בענין האהבה, שזהו ענינה של עבודה התפלה.²¹ כמאמר לית פולחנא כפולחנא דרחימותא.²²

ג) **וּמְשִׁיר** בהמאמר: "דהנה אור"ל (כתובות ז ע"א) אמרו עליו על ר' יהודא בר' אילעאי שהי' נוטל בד של הדס ומרקד לפני הכלה וכו'. רב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת כו', כי נח נפשי אפסיק עמודא דנורא בין ידי' לכולי עלמא וכו', אי' זירא אהני לי כו' שטותי' לסבא וכו'.²³ ולילות הביאור שמביא בהמאמר סיפור השי"ס בכתובות. הוא, כדי לחזק הענין, שמצינו בש"ס הלשון של שטות גם בנוגע לעבודת האדם וכשם שבלערי' אמרו חז"ל הלשון שנכנס בו רוח שטות. שלכן נעשה המשכן מעצי שטים וזקא, שטים מלשון שטות (כנ"ל ס"א), ועל זה מביא את סיפור השי"ס בכתובות (שממנו יוכן גם פרטי הדברים באופן העבודה דשטות דקדושה, כפי שיחבאו לקמן), אודות ההנהגה דנוטל בד של הדס ומרקד כו', מרקד אתלת, שאין זה אופן הנהגה של תלמיד חכם ע"פ טו"ד, ועל זה אמרו שהנהגה זו באופן של שטות אהני לי. עד כדי כך, כי נח נפשי אפסיק עמודא דנורא בין ידי' לכולי עלמא.

אך צריך להבין, שהורי עפ"י נוגע רק הענין דאהני לי שטותא לסבא, ומהו הטעם שמביא בהמאמר כל אריכות הדברים שלכאורה אינם שייכים לביאור הענין, החל מההקדמה שר' יהודא בר' אילעאי הי' נוטל בד של הדס ומרקד ורב שמואל בר רב יצחק מרקד אתלת (שלש בדין של הדס) א. וכמו"כ מביא את כל ג' הפירושים במאמר ר' זירא אהני לי כו', אהני לי שוטי' לסבא (שוט של הדס שהי' מרקד בו), ואמרי לי שטותי' לסבא (שהי' מתנהג כשוטה), ואמרי לה שיטתי' לסבא (שיטחו ומנהגו). אף שלכאורה נוגע כאן רק הפירוש דשטותי' ובלתור יוקשה. דהנה, מאור"ל דכתובות הנ"ל הובא גם בדרושי אומ"ר האמצעי בסידורי', ובמאמר של אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ד"ה באתי לגני חרני'.

א) ואי אפשר לומר שמביא ש"ר יהודא בר' אילעאי הי' נוטל בד של הדס, דמהו מקור פירוש רש"י ש"מרקד אתלת" היינו שלש בדין של הדס — דאין זה ענין המאמר לבאר המקור לפירוש רש"י. וגם: מאי נפק"מ בנדו"ד במה מרקד. ב) ועוד, שהפירושים סותרים: שוט — שחוזק לאדם, שיטה ושטות. [כ"ה ח"א]

(21) ראה קונטרס העבודה פ"א, פ"ד.
(22) ראה חזק ח"ב מה, ב. ח"צ רסו, א. (24) סה"מ חרני' ע"י.
(23) עם דא"ח — קנה, א ואילן.
(24) סה"מ חרני' ע"י.

(שבו מבוארים ככללות כמה ענינים שבהמשך ההלולה), ובקונטרס ומעין²⁵, ושם מובא רק מה שנוגע לביאור הענין²⁶, ואילו במאמר זה מבוארים גם כל הפרטים האמורים שלכאורה אין להם שייכות לביאור הענין. ויש לומר הביאור כזה, דכ"ת שבמאמר זה מבאר פרטי הדברים בענין אי' אדם עובר עבירה אי"כ נכנס בו רוח שטות, כמשנית' לפנ"ו, וכמו"כ מבאר בהמשך המאמר²⁷ בענין פרטי האותיות שק"ר, החילוק שבין האותיות ק' ר' לאותיות ד' וה' וכו', לכ"ד צונו לבאר בפרטיות (עכ"פ בקיצור) ענינים אלו כפי שהם בשטות דקדושה, כדי לבטל השטות דלערי' (כחלקמן).

ד) **וּבְקוּרְדָּת** הביאור כזה, דהנה עשיית המשכן מעצי שטים, היתה באופן שעצי שטים הו"ע של מקוה. דהיינו הקירות שהקיפו את כל עניני המשכן, ואילו בחוץ המשכן נעשו כל עניני העבודה שכללותם הו"ע עבודת הקרבנות, עבודת התמידין ועבודת המוספין, שעבודתן זו היתה צריכה להיות בטעם דעת דוקא. ככמה פרטים ופרטי פרטים. אלא שכל ענינים אלו היו מוקפים בעצי שטים, שטים מלשון שטות, שהו"ע שטות דקדושה שלמעלה מטעם דעת, ומקף זה השפיע ופעל בכל עניני העבודה שבמשכן. וכן הוא גם בהגמשל, בענין התפלה, (שבוה מתבטא ענין השטות דקדושה, שזהו מ"ש ואני בער ולא אדע גר' שעיי' אני תמיד עמו, כנ"ל ס"ב), שישנו הכלל והנקודה שהוא מקף ומשפיע על כל הפרטים שבבענין התפלה.

והענין בזה, דהנה נת"ל שעיקר ענין התפלה הוא חלשון שהי' נשמע מרבניו הזקן בעת דביקותו, מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ, כפי שאומר דוד המלך, נעים זמירות ישראל²⁸, בשם כל ישראל, ולפנ"ו כתיב ואני תמיד עמך, וכפי שמקדים בכתוב שהתנאי והדרך לבוא לזה הוא עיי' שאני בער ולא אדע גר' (מ"מ, הוי ו דקא בתפלה צ"ל בקשת צרכי, דהיינו פרטי הדברים דוקא. דהנה ידועה מחלוקת הפוסקים, אם תפלה היא מצות עשה מן התורה, כמבואר בארוכה בנ"כ הרמב"ם

המקף דחידוה.
ג) ראה קונטרס העבודה (פ"ה) שאפילו המקף דחי' משנה כו', ועאכ"כ
(25) מאמר פו פ"א.
(26) ענין רב שמואל בר רב יצחק מרקד.
(27) פרק ו ואילן.
(28) שמואל ב, א.

ל
ל
ל

כריש הלכות תפלה²⁹, שכתב מצות עשה להתפלל בכל יום. ומצינו בה מחלוקת בין הבבלי לירושלמי, שבבבלי איתא בנוגע לרשב"י וחבריו שחורו אומנא, שמפסיקין לק"ש ואין מפסיקין לתפלה³⁰, והיינו לפי שק"ש דאורייתא ותפלה דרבנן, אמנם בירושלמי³¹ הוכחו כזה ב' דעות, דעת ר' אחא, שק"ש דבר תורה ותפלה אינה דבר תורה, ודעת ר' בא, שק"ש זמנה קבוע ותפלה אין זמנה קבוע, ומה מוכח שלדעת זו, התפלה צמחה היא מן התורה. וי"ל שזוהו היסוד לדברי הרמב"ם, שתפלה היא מ"ע מן התורה, ואע"פ שבבבלי וירושלמי הלכה כבבלי³², מ"מ, ישנם ראיות גם מכ"מ בבבלי שתפלה דאורייתא³³, ורק נוסח התפלה זמני התפלה הם מורכבין³⁴, וגדולה מזו מצינו ברע"א מהימנא (שהוא ספר המצוות שבוהו) פ' פנחס³⁵, פקודא חד סר, איתקריאת צלותא דשחרית מנחה ערבית, שמהו משמע, שלשיטת הוהר חד רק התפלה צמחה אלא גם זמני התפלה הם מן התורה, וזהו גם מה שמצינו בירושלמי ברכות³⁶, שאחיהתפל הי מתפלל שלש תפלות בכל יום, ובכל אופן, הוה גם לפי הדעות שזמני התפלה ונוסח התפלה אינם מן התורה, הוה התפלה צמחה חיובה מן התורה, ועיקרה הוא כלשון הרמב"ם שיהא אדם שואל צרכיו ויבא שיהא צריך להם בבקשה ותחנה, ובפרט ע"פ ביאור הרצ"צ בחתילת שורש מצות התפלה³⁷ (לאחרי שמביא שיש מחלוקת הפוסקים אם תפלה מ"ע מדאורייתא או מדרבנן, ורוב מוני המצוות העלו שמצות התפלה מדאורייתא היא בקשת צרכיו), שזוהו משרשי האמונה לפי שעייזו ידע ויבין שהשי"ת הוא לבדו המנהיג עולמו ומשיגה בכל פרטי בריאותו וכי לו לבדו היכולת להושיע. וכן מוכח גם מתפלת שלמה בנוגע לביהמ"ק, כל תפלה כל תחנה אשר הוה לכל האדם (כאשר יהי אצלו ענין בלתי רצוי, כפי שמפרט לפנינו כו"כ פרטים), ופרש כפיו אל הבית הזה, ואתה תשמע גר' ונתת לאיש וגו'³⁸, וגם אל הנכרי גר' אתה תשמע גר' ועשית ככל אשר יקרא אליך הנכרי³⁹.

...!!

(29) ראה רמב"ן בהשגות לספר המצוות
להרמב"ם מ"ע ה' וברי"ם שם. סמ"ק מצות יב.
ספר זוהר הריקיע לרשב"ט אות יב.
(30) שבת י"א א' וירושלמי שם
(31) ברכות פ"א ה"ב. שבת פ"א ה"ב.
(32) רי"ף ט"ז ע"ב ע"ב. וראה אנציקלופדי
הלמודית (כרך ט) ערך הלכה ע' ר' אילן.
(33) רש"י
(34) ראה פס"ד להצ"ע חידושים על
הרמב"ם שם, ג' ואילן.
(35) ראה מגלת אסתר לספר המצוות שם.
וראה גם אג"ק אודה"ז ע' לג ואילן. סה"מ"צ
להצ"ע קטו, א. מכתב י"א ניסן תשס"ז (אג"ק
ח"י"ב ע' חי"ב).
(36) זח"ג רנ"ג א.
(37) פ"ד ה"ד.
(38) סה"מ"צ להצ"ע שם.
(39) מלכים"א ת, לחט.

ועאכ"כ בנוגע לאיש ישראל אלא שגבי נכרי כתיב ככל אשר יקרא אליך הנכרי, מצד קידוש השם, שלא יהא קורא תגר כו', משא"כ ישראל כתיב ונתת לאיש ככל דרכיו גו"א. ותמצא שענינו של ביהמ"ק שבו צריכה להיות בקשת צרכיו, והיינו צרכים פרטיים דוקא. וביחוד עם זה, הנה ענין התפלה הוא באופן דעמן לא חפצתי בארץ, שבמצב כזה לא שייך אצלו צרכים גשמיים, ואפילו לא צרכים רוחניים, ואפילו לא דרגא הכי עליונה, כי אם, איך אויל מער ניט אָז דײך אליין.

וביאור הענין, שכללות ענין התפלה הוא באופן דסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, היינו שע"י התפלה, מתעלה איש ישראל השמימה, עד לבחי' ועמך לא חפצתי גר'. אבל באופן שיש בהו גם כל עניני הפרטיים, ואורכה, ריבוי הכמות בתפלה הוא בנוגע לענינים הפרטיים. וענין זה נמשך ופועל גם לאחרי הדביקות שבעבודת התפלה (כדיוק הלשון בנוגע לרבינו הזקן שכך ה"י נשמע הלשון בדביקותו), בכל פרטי העבודה ואופן ההנהגה כמשך כל היום כולו, דאף שאמר רד"ק⁴⁰ הלאו שיתפלל אדם כל היום כולו, הרי על זה אומרים (לזאת ב' והיינו לפי שצריך להיות גם עבודת כל היום באופן דכל יומא ויומא עביד עבודתו⁴¹, אלא שכל זה צריך להיות חדור עם ההכנה וההקדמה והסך הכל דעבודת התפלה, שזוהו"ע דעמן לא חפצתי גר'.

(ה) **וזהו גם מ"ש** הכעש"ט בצוואת הריב"ש⁴² ובכ"מ, שזוהו חסד גדול מהשי"ת שאדם חי אחרי התפלה, שלפי דרך הטבע ה"י לז' צדק גדול למות כו', כי נתן כחו בהתפלה כל כך מנח הכוננות הגדולות שהוא מכוין, והיינו, שאף שמדובר אודות התפלה כפי שנקבעה בנוסח שלנו שיש בה"י ברכות פרטיות, מ"מ, צריכה להיות התפלה באופן שבכל העינים הפרטיים ניכר ונרגש (עם הערת ז"ר) ענין הכליון כו', ועד שזוהו חסד גדול מהשי"ת שלא נעשה ענין הכליון כפשוטו.

ועד"ז מברוא בתורת הרב המגיד⁴³ בפירוש דברי הגמרא⁴⁴ העושה תפלתו עגולה סכנה ואין בה מצוה, תפלתו פי' התדבקות בהקב"ה, (היינו שמפרש תפלתו מלשון תפלה, שענינה התדבקות בהקב"ה), עגולה פ"עמים שהוא דבוק בהקב"ה ופעמים אינו, פעמים הוא למעלה ולפעמים הוא למטה, כדבר העגול, ואינו תמידות, אף אינה מצוה, מצוה

(40) פרש"י שם.
(41) ברכות כא, א. ירושלמי שם פ"א ה"ב.
(42) ראה זוהר ח"ג צ"ד, ב.
(43) סו"ה. סמ"ב.
(44) אור תורה סימן תו. תעט.
(45) מגילה כ"ד, ב.

האש"ת
האש"ת
האש"ת
האש"ת

ויש להוסיף בזה ע"פ מ"ש אמר"ר בהגהותיו⁵⁴ לאגרת הקודש בקשר ליום הילולא, שמבאר תחילה הענין, רשב"ק חיים לכל חי, ואח"כ מוסיף שישנו גם הענין בצור ודוע לצדיק⁵⁵, שהר"ע נעלה יותר מענין שבק חיים לכל חי, ומביא מ"ש בכתבי האר"י ל"ש שלולב בנימטריא חיים, והדס בנימטריא חיים וא' יותר (עם הכולל), ואור בנימטריא ג"פ הדס, ומצא ששנין אור ודוע לצדיק הוא למעלה מענין שבק חיים לכל חי, כי אור מספרו ג"פ חיים וא' יותר בכל אור מוג"פ חיים, וכמו ג' הדסים שהדס מספרו חיים וא' יותר, ומבאר שם, שצדיק הוא יסוד ומספרו ג"פ חיים, שהם הג' בחי' חיים דאמונה יראה ואהבה המאירים ביסוד, וכמו שביסוד יסוד נמשך מהג' אבות, שהוא מה שיוסף מספרו ג"פ בן, היינו שהוא בן לכל הג' אבות, ועפ"י מוכן, שבענין ההמשכה מיוסף (שהוא המשכיר בר לכל עם הארץ⁵⁶) לאחרי ההסתלקות, ישנם כ' אופנים, בחי' חיים, ולמעלה מזה, בחי' אור, ויש לומר, שזהו גם מ"ש חרח השמש ובה השמש ואל מקומו שואף זורח הוא שם, היינו, שכאשר בא השמש שמורה על ענין ההסתלקות⁵⁷, אזי זורח הוא שם (כמבואר הידוק בזה בדרושי אדמו"ר מהר"ש"י), היינו, שדוקא שם נעשה הענין דאור ודוע לצדיק, שזהו הריבוי וההוספה בענינו של יוסף, עד שיוסף הווי לי בן אחר⁵⁸, שמבחי' אחר עושים בן (כמבואר באוה"י לאדמו"ר הצי"צ⁵⁹).

וע"פ האמור ששנין כד של הדס וכפרט שלשה הדסים מורה על כללות העבודה בני הקוין, באופן של ריבוי פרטים כו', מוכן גם ענין הריקוד כבד של הדס, ומרקד אתלת היינו, שכל פרטי עניני העבודה הם באופן של ריקוד, שהר"ע השטות שלמעלה מטו"ד, ע"ד האמור לעיל בעבודת התפלה, שכל פרטי הברכות והבקשות הם באופן שניכר בהם הענין דעמך לא חפצתי.

- (54) לקוטי לוי יצחק הערות לתניא ע' ג.
- (55) ס"י ד"ן.
- (56) תהלים צ"א.
- (57) פרי עץ חיים שער הילול שם.
- (58) מקץ מב. ג.
- (59) קהלה א. ה.
- (60) ראה קידושין עב. ב.
- (61) סוד"מ תה"ל ע' מד ואילן.
- (62) רצא ל' כד.
- (63) רצא רכ"א ואילן. ויחי שפן, אי"ב.
- (64) שבת קכ"ב - מב"ק ק"ג. ב.

294
295
296
297
298
299
300

הוא לשון התכרות כמו צוותא, והיינו, שכאשר התפלה היא באופן שיש בה שינויים, הרי זה מורה שאינו במעמד מצב של צוותא והתכרות. שאו לא ה' שייך בזה ענין של שינויים, ויתירה מזה, שזהר"ע של סכנה, כפי רש"י שלא תכנס בראשו, והיינו שכאשר נופל כעת אמירת התנוה, הרי זה סכנה שלא ירצץ מוח, והענין כזה, שנפילת אפים הו"ע הירידה למטה מהקדושה לכוון כירויים כו' (כמבואר בארוכה בכתבי האר"י ל"ש). לכן אם תפלתו היא באופן שאין בה ח"ו צוותא והתכרות למעלה, יש סכנה בהתעסקותו בעבודת הכירויים כו'. ומה מוכן כ' הקצוות⁶⁰ שבתפלה, היינו, שהתפלה צ"ל באופן של דביקות והתכרות (שהוה גם ענין הכליין), היינו, שאינה עגולה, אלא למעלה משינויים, כשם שהקב"ה עצמו (שעמך לא חפצתי) הוא למעלה מכל שינויים, ויחד עם זה, הרי זה נמשך בהשינויים שמוכרחים להיות בעבודה שבמשך היום, ולכן גם בהתפלה מתחיל השרש להם, שיש בה גם אמירת חננון, שהר"ע עובדת הכירויים, עד לכירוד התחתון שנמצא למטה מענין ומקום הקדושה.

והנה כשם שנת"ל בעבודת התפלה, שיש בה כו"כ ברכות, וכ"כ בקשות צרכיו, אלא שכל ענינים אלו הם באופן דעמך לא חפצתי, כן הוא גם בכללות העבודת ועל זה מביא בהמאמר הש"ס דכתובות אודות ענין הריקוד כבד של הדס.

והענין כזה, כפי שמבאר אדמו"ר האמצעי בסידור⁶¹ בענין מרקד אתלת, שג' הדסים הן ג' קוין, והיינו, שענין זה מורה על כלות עבודת האדם בשלשה העמודים שעליהם העולם עומד⁶². ויתירה מזה, כמבואר בדרושי ולקחתם לכם לאדמו"ר הצי"צ⁶³, וגם בהמשך וכנה לאדמו"ר מהר"ש"י (מיוסד על כתיבי האר"י ל"ש), בביאור ענין ד' המינים שרומזים על האחרות, שענינו של הדס הוא באופן דלתא (ג' עלים) כד קינא⁶⁴, ומוזה מוכן, שכאשר ישנם ג' הדסים (כמו כלולב ומיניו שצ"ל ג' הדסים⁶⁵) שכל אחד מהם הוא באופן דלתא כד קינא, הרי זה מורה על תכלית השלימות בענין ההתכללות, שישנם ריבוי פרטים, אבל הם באופן של התכללות.

- (46) פירוש הר"ח שם.
- (47) פרי עץ חיים שער נפילת אפים. וראה לקוטי פ' ראה לב. ג. מאמרי אוד"י תקס"ה.
- (48) ד"א ע' עז ואילן.
- (49) ראה אוה"י קה"ל ע' ביצת.
- (50) פרק פו.
- (51) ראה פרי עץ חיים שער הילול פ"ג.
- (52) סוכה לב. ב.
- (53) ראה גם תקי"ז הכ"א (נו. ב.).

הרי זה סכנה שלא ירצץ מוח, והענין כזה, שנפילת אפים הו"ע הירידה למטה מהקדושה לכוון כירויים כו' (כמבואר בארוכה בכתבי האר"י ל"ש).

ז"ל = ג

שהוא בחחילת עבודת היום, בעבודת התפלה באופן דעמך לא חפצתי בארץ, שזהו"ע העבודה שלמעלה מטו"ד, וכפי שנמשך אחרי התפלה, כשהולך מבית הכנסת (שהוא מקום התפלה) לבית המדרשו, לעסוק בלימוד התורה הכבדה והשגה זוקא, וכפרט בתורה שבע"פ, שרק כאשר הלימוד הוא כהבנה והשגה יכול לברך ברכת התורה (כמ"ש המג"א) והביאו אדמו"ר הזקן בשו"ע שליו"ד, ועד כפי שנמשך בכל פרטי עבודת היום, כמ"ש הרמב"ם שהחכם ניכר במאלו ובמשקלו וכו', והיינו, שגם במאלו ובמשקלו ניכר שהוא חכם, חכם זייקא, שלמעלה ממכין ורודע, כמבואר בכ"מ החילוק שבין חכמה בינה ודעת.

וכללות הנקודה בזה, כפי שמבאר כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע ב"ה

אתם נצבים היום", שבתחלת הכתוב "נאמר נצבים גר' ואת"כ מפרט הכתוב ראשיכם שבטיכם עד חוטב עצין ושואב מימין, ומבאר בזה, שהוא ע"ד החילוק שבין הקבלת עול דראש השנה, שמצות היום בשופ"ר, ובין הקבלת עול דכל השנה כולה, והיינו, שבר"ה עיקר העבודה היא בהענין **דכולכם** וממשך השנה עיקר העבודה היא **בהתחלקות המדרגות דראשיכם** עד שואב מימין כפי שהם בכאו"א, בחיי ראשיכם בעבודה השייכת לו ובחיי שואב מימין בעבודה השייכת לו, ואילו הענין דכולכם הוא בהעלם, ודוגמתו בעבודה דכל יום, הוא החילוק שבין כללות הענין דקבלת עול כפי שהוא בתפלת שמונה עשרה (כמבואר בתנ"א), ובין ענין הקב"ע כפי שנמשך לאחר התפלה במשך כל היום, כפרטי העבודה דראשיכם עד שואב מימין שבכאו"א.

ז) ועפ"ן יש לכאר גם מה שמביא בהמאמר ג' הפירושים, אהני ליי שוטי' לסבא (שוט של הדס שהי' מרקד בו), ואמרי ליי שוטי' לסבא (שהי' מתנהג כשוטה), ואמרי לה שוטי' לסבא (שיטתו ומנהגו). והיינו, שבתחילה מודגש ענין השטות שלמעלה מטו"ד רק בנוגע לאעשה כפועל, שזהו **שוט** של הדס שמוקד בו (פירוש הא').

70 ברכת בטופה. שר"ע אה"י אר"ח (המשך תעריב ח"א ע' קכו). תרע"ה (שם סקני"ה ס"א).
 71 אר"ח ס"ז ס"ק ב.
 72 ה"ל תלמוד תורה ספ"ב.
 73 ה"ל דעות פ"ה ה"א.
 74 ראה סד"ה אתם נצבים תעריב (78 פל"ט).

יהודה בן בבא או רבי יהודה ברכי אילעאי, ומצד החסידות שלו היתה עבודתו באופן שהי' נוטל בד של הדס ומרקו, היינו הדס אחד זוקא, **דעם היינו מרובה בעלין** (תלתא כחד קינא), הרי זה באופן של **בד אתב. והיינו ע"י** של כל פרטי הענינים שבתפלה הם באופן דעמך לא חפצתי, שזהו גם ענין החסידות, כמובא בתנ"א "מאמר התיקוני זה"ר איזוה חסיד המתחסד עם קונו, עם קן דלי' כו', ככרא דאשתדל בתר אבוי ואימי דרזים לון יתיר מגרמי כו' ומטר גרמי כו'", היינו שאינו חושב כלל אודות עצמו, שזהו אופן העבודה שלמעלה מטעם דדעת. והנה, **מאופן** ההנהגה כפי שהי' אצל ר' יהודה ברי אילעאי בדלוו, ראשונים כמלאכיים, הרי זה נמשך גם בדורו של רב שמואל בר רב יצחק, שהי' בדורות האמוראים, שאצלו הי' ענין זה באופן דמרקד אחלת, היינו, שנוסף לכך, שכל הדס בפ"ע הוא משולש בעלין, הרי זה נמשך בגלוי בשלשה הדיסים, ואף שישנם שלשה הדיסים, מ"מ, עומדים כולם בתנועה של ריקוד באופן של שטות, שענין זה נעשה ע"י ההשפעה מהנהגת ר' יהודה ברי אילעאי שהי' מרקד בהדס אחד. **ומזה נמשך גם בדור שלאח"י**, כההמשך בגמרא: א"ר זירא קא מכסיף לן סבא (שקוראו בשם סבא כינו שהי' בדור שלאח"י), היינו, שגם אז הייתה פעולה מהנהגתו של רב שמואל בר רב יצחק שהי' מרקד אתלת (שכאה בתוצאת מהנהגתו של ר' יהודה ברי אילעאי שהי' מרקד בחדר) אבל הפעולה לא הייתה באופן של ריקוד כאמצע היום, כי אם רק באופן דקא מכסיף לו, שזהו ענין הבושה שקשור עם ענין היראה⁶⁵, והו"ע הפעולה על המעשה דכל היום כולו (אצל כל אחד מיראל לפי ענינו), להיות באופן שיהי' ניכר בו הענין דשטות דקרדושה. ומסיים, כי נח נפשי' אפסיק עמודא דנורא בין ידידי* לכולא עלמא, היינו, שענין זה פעל גם בכל העולם כולו, שהרי העמודא דנורא הי' נראת בעולם, אלא שעל ידו ראו שהנהגה זו הו"ע שלא בערך, שזהו דיוק הלשון אפסיק עמודא דנורא, שההפסק מורה שזהו"ע שלא בערך, למעלה מהתחלקות העולם, אך ע"י הנהגה הנ"ל נמשך ונתגלה ענין זה גם בעולם.

והנה חילוק הנ"ל בין דורות ראשונים לדורות אחרונים, יש דוגמתו גם בעבודתו של כאר"א, שזהו החילוק בין שרש ומקור הדברים כפי

65 טו"ן פ"ב.
 66 בקדומה (א. סעי"ב).
 67 חז"ג רפ"א, א (ברע"מ).
 68 ע"פ לשון חז"ל שבת ק"ב. ב - בגיטת תר"ה צדיקים חולין ה' ב.
 69 ראה תנ"א פ"ד (ת, א). אנתיקוסט"ו. לקרי"ת נצבים נא, ד. ובכ"מ.

למעלה ממנו. וענין זה נעשה הכנה קרובה לימות המשיח, וכפי שמבאר במאמר בארוכה בפרקים שלאח"כ⁸⁵ שבשעת המלחמה מבזבזים את האוצרות, שיהיו ראו"ם למעלה מעלה עד אין קץ ולמטה מטה עד אין תכלית⁸⁶, וכל זה נמשך למטה מעשרה טפחים, באופן שרואים בגלוי בעיני בשר, ועד שנעשה עוד פעם עיקר שינה בחתונתם, כפי שהי' בתחלת הבריאה, וע"י מעשינו ועבודתינו במשך זמן הגלות, הרי זה נעשה ביתר שאת וביתר עז, וכפליים לחושינו⁸⁷, כיון שנפעל ע"י עבודת התשובה⁸⁸, בביאת משיח, דאח"כ לאתבא צדיקא בתרובתא⁸⁹, וישראל עושין תשובה ומיד הן נגאלין⁹⁰, ובקרב ממש.

(85) פי"א. פי"ז. פי"ט.

(86) ראה תקי"ז סוף תיקון ג. וזה חזש שמע"צ צב. ב. שה"ש מה, א. שם ג, סע"ב.

יתרו לך, סע"ג. וראה גם תקי"ז תיקון ט. נחבאר כשיחת אושפי תצ"ד (לקי"ד ח"א

קמו, א ואילן). וראה חז"ל קג. ב.

(88) ראה שמור"ד פמ"ז, א.

(85) פי"א. פי"ז. פי"ט.

(86) ראה תקי"ז סוף תיקון ג. וזה חזש שמע"צ צב. ב. שה"ש מה, א. שם ג, סע"ב.

יתרו לך, סע"ג. וראה גם תקי"ז תיקון ט. נחבאר כשיחת אושפי תצ"ד (לקי"ד ח"א

קמו, א ואילן). וראה חז"ל קג. ב.

(88) ראה שמור"ד פמ"ז, א.

היינו, שענין ההבנה והשגה, כמו בלימוד הלכות המצוה, הוא במדידה והגבלה, ועד"ז בנוגע לכוונת המצוות, שמכיון הכוונה פרטית שבכל מצוה ומצוה, אבל קיום המצוה במעשה בפועל הוא באופן שלמעלה מטרי"ו, שזהו שעיקר קיום המצוה הוא מצד הכוונה כללית למלא רצונו של הקב"ה (כמבואר בעטרת ראש בסופ"ו⁸¹), ללא נפק"מ מהו ענינה של המצוה, ובלשון רבינו הזקן⁸² (ועד"ז מצינו גם במורה נבוכים⁸³) כמו אילו נצטווה לחטוב עצים ער"מ (שלישן זה דורש כיאור בפ"ע). ואח"כ חודר ענין זה גם בשכלו, שהשכל וההבנה וההשגה נעשים באופן של שטות, למעלה מטרי"ו. וזהו שמביא פירוש הכי, שטותי לסבא, שבה מודגש שהריקוד הוא באופן של שטות, והיינו, שענין הריקוד כשלעצמו, אף שאינו ענין של הליכה, כי אם ריקוד שמורה על יציאה מהגבלה, מ"מ, אין הכרח שוהיה עבודה באופן של שטות דוקא, ומה גם שיש ריקוד באופן שיכול לכיון הטאקס⁸⁴, שתנועת רגליו יהיו מכוונים לתנועת הניגון כו', ולכן מדגיש בפירושו הכי, שטותי לסבא, שהריקוד הוא באופן של שטות. ואח"כ מוסיף יתירה מזה, שיטותי לסבא, כפירוש רש"י שיטות ומנוגון היינו, שענין השטות שלמעלה מטרי"ו נעשה שיטות והנהגות במשך כל היום כולו, שלא בשעת התפלה ולימוד התורה, שבכל פרט ניכר בגלוי ענין השטות שלמעלה מטרי"ו (ע"ד הענין דאומנותי⁸⁵, שבכל דבר שעוסק ניכר שאומנתו היא התורה).

(ט) וזהו כללות תוכן הפרק בענין שטות דקדושה, בהמשך להמבואר לפניו הענין דעצי שטים, שמביא שהלשון של שטות בקדושה מצינו גם בגמרא, נגלה דתורה, ומביא את כל אריכות ופרטי הדברים שבה, להורות שלא מספיק שענין זה יהי באופן כללי, אלא צריך שיומשך אח"כ בענינים פרטיים (כנ"ל בארוכה), שדוקא עי"ז יכולים לנצח ולבטל את פרטי הענינים שבשטות דלע"ז. וע"ד המבואר בספר המצות להצ"צ במצות וידוי ותשובה⁸⁶, שצ"ל אמירת אשמנו בגדנו בכל אוניות האי"ב כדי לסלק את הניקה דלע"ז, ולאח"ז צ"ל גם המשכת האור מחדש. ועד לאופן שממשיכים עמורא דנורא דאפסיק בין ידי' לכולא עלמא, היינו שנעשה הפסק בינו ובין סדר ההשתלשלות, להיותו

(79) דרוש לעשר"ה גג. א. נט. א.

חכ"א ע"ז 17 הערה 51.

(80) לקי"ת שלח מ, א. וראה גם המשך ראה סהמ"צ להצ"צ קעז. ב.

(83) שבת י"א, א.

(84) ספ"א לת, ב.

חכ"א ע"ז 17 הערה 51.

ראה סהמ"צ להצ"צ קעז. ב.

שבת י"א, א.

ספ"א לת, ב.